

доводив і доводить свою ефективність як ідеологія державотворення, як доктрина та практика суспільно-політичного розвитку розвинутих країн світу – США, Великобританії, Німеччини та інших європейських країн. Зазначені держави є національно орієнтовані у внутрішній і зовнішній політиці, із чітким пріоритетом власних політичних, економічних та культурних інтересів. З сказаного автор робить висновок про те, що Україна як багатомільйонна європейська держава із великим економічним потенціалом може відбутися як повноцінний суб'єкт міжнародної політики тільки за умови вироблення та реалізації власної національної моделі суспільно-політичного та економічного розвитку з урахуванням попереднього історичного досвіду державотворення, національної управлінської культури та традицій, специфіки внутрішніх та зовнішніх умов та вимог часу [4, с. 70].

На наше переконання, консерватизм як фундаментальний елемент європейської системи цінностей, повинен бути використаний для формування в Україні стабільності, надійності, прозорості, прогнозованості, відкритості, доступності – тобто транспарентності суспільно-політичних відносин та системи управління. Для досягнення цього необхідно забезпечити виконання наступних пріоритетних завдань:

1. Досягнути стабільності правової системи та гарантованості правозастосування.
2. Непорушності права приватної власності, набутої законним шляхом.
3. Встановити відносини тотальної конструктивної конкуренції.
4. Збереження і якнайширше використання консерватизму традиційних українських переваг.
5. Визначити стабільність суспільно-політичного, соціально-економічного та культурно-ментального статусу особи головною ціллю європейського цивілізаційного вибору України.

Оціночним критерієм виконання вищезазначених завдань виступає ступінь реального забезпечення персональних інтересів та прагнень як кінцева мета здійснюваних в Україні реформ.

Список використаної літератури

1. Бліндер Н., Петровський О. Український консерватизм на теренах Східної Галичини: витоки та чинники формування (друга половина XIX – перша третина XX ст.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія* / за заг. ред. проф. І. Зуляка. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. Вип. 2. С. 51–56.
2. Голобуцький О., Кулик В. Консерватизм – ідеологія порядку, стабільності і добробуту. Київ: УРП, 1995. 43 с.
3. Конституція України URL: <https://cutt.ly/nKZHgj1>
4. Слободян В. Консерватизм як ідеологія державотворення: етапи становлення. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2015. Вип. 3. С. 62–71.

Тетяна КРАВЦОВА

*к.т.н., доц., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Співпраця України та Європейського Союзу розпочалась з 1990-х років – 8 лютого 1994 р. Україна стала першою державою серед колишніх радянських республік, яка приєдналася до програми співробітництва з НАТО «Партнерство заради миру» (ПЗМ). З цього часу розпочався складний шлях нашої країни до ЄС. Різні аспекти питання європейської та євроатлантичної інтеграції України широко досліджувались українськими науковцями [3].

Інтеграційний процес України в Європейський Союз можливо розглядати як знаряддя для розбудови держави, зміцнення існуючих зв'язків та запровадження нових, а також реалізації національних інтересів, відповідно, асоціація України в ЄС стає гарантією зміцнення позиції держави на міжнародній арені, буде слугувати орієнтиром для здійснення соціально-політичних реформ, та наближення законодавства України до ЄС. Це надає можливість нашій державі брати участь в програмах ЄС, політиках та агенція, що дозволяє зміцнювати адміністративні та інституційні можливості нашої держави в спільній цілі з ЄС – подоланні суспільно-національних загроз. Європейський вибір України зумовлює необхідність ретельного дослідження основних принципів охорони здоров'я в зарубіжних країнах і зокрема в країнах Європейського Союзу [5].

У 2000 році на сесії Генеральної Асамблеї ООН ухвалено Декларацію тисячоліття. Документ визначив Цілі розвитку тисячоліття, спрямовані на розв'язання найгостріших гуманітарних проблем, що стоять перед значною частиною людства: боротьба з голодом і злиднями; забезпечення доступу до освіти; досягнення гендерної рівності; зниження рівня материнської та дитячої смертності; скорочення розповсюдження ВІЛ/СНІДу та інших захворювань. Сьогодні демонструє відсутність у пріоритетах глобальної політики багатьох актуальних питань охорони здоров'я: планування сім'ї і репродуктивне здоров'я, охорона психічного здоров'я, протидія поширенню інших, окрім ВІЛ, інфекцій, що передаються статевим шляхом, розгляд забезпечення здоров'я як частину (інтер)національної безпеки [4].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) як спеціальна агенція ООН з питань охорони здоров'я приділяє значну увагу рутинними пріоритетами політики як через розробку стандартів, рекомендацій, модельного законодавства, так і ухвалення хартій, декларацій тощо, оприлюднення річних звітів щодо становища в тій чи іншій царині охорони здоров'я. Цю організацію сприймають переважно як орієнтовану на допомогу національним міністерствам охорони здоров'я. Важливим напрямом впливу ЄС на національну політику охорони здоров'я є стимулювання перегляду національних систем фінансування медичних послуг.

Активна співпраця усіх гілок влади України дозволила ухвалити ряд євроінтеграційних законів у сфері охорони здоров'я:

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну»;
- «Про приєднання України до Часткової угоди про створення Групи зі співробітництва у боротьбі проти зловживання наркотиками та їх незаконного обігу (Група Помпиду)»;
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, що регулюють питання трансплантації анатомічних матеріалів людині зі спрощення донорства й пересадки органів».

Охорона та зміцнення здоров'я людей є складовою частиною державотворення, соціальної політики, системи національної безпеки. Проблеми збереження і зміцнення здоров'я населення країни настільки вагомі й актуальні, що становлять найважливішу функцію держави.

Проблеми здоров'я та здоров'я збереження людини знаходяться в переліку найбільш складних комплексних проблем сучасної науки, становлячи предмет уваги філософів, економістів, соціологів, медиків, психологів, педагогів. Аналіз сутності цих понять закономірно переміщується з природничо-наукових знань до гуманітарної позиції у поєднанні з природничими науками і культурою, що свідчить про системність і цілісність їх вивчення.

За думкою К. Міщенко, «...сьогодні здоров'я людини визнається складним феноменом глобального значення, який розглядається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії, як об'єкт споживання, внесення капіталу, як індивідуальна і суспільна цінність, динамічне явище системного характеру, що постійно взаємодіє з оточуючим середовищем. Рефлексії щодо здоров'я людини розвиваються з позицій різних філософських систем: як то онтології (здоров'я як сутнісна/буттєва категорія); феноменології (здоров'я як суб'єктивний та інтерсуб'єктивний феномен, здоров'я Я та Іншого); футурології (чи можливе відчуження/виродження людської тілесності, перспективи досягнення абсолютного здоров'я); історіософії (поняття здоров'я в історичному ракурсі); теософії (здоров'я як дар вище, аскетизм); екзистенціалізму (переживання станів здоров'я та хвороби); епістемології (знання

«здоровий/хворий»). Філософування на цю тему здоров'я навіть після розшифрування ДНК не зупиняються» [2].

Пошук можливих варіантів вирішення проблем системи охорони здоров'я Україна здійснює шляхом ґрунтовного вивчення нових концепцій забезпечення здоров'я населення. В стратегічних документах міжнародного, європейського та національного рівнів з цього питання наголошується, що головною метою є дії та завдання, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я, надання населенню доступної і якісної медичної допомоги відповідно до рівня технологічного розвитку медичних закладів, реальних потреб населення та з дотриманням принципів рівності та справедливості.

Європейське регіональне бюро ВООЗ у своїй концепції «Здоров'я 2020: основи європейської політики і стратегії для XXI сторіччя» доводить необхідність будувати нові системи колективного лідерства в підтримку інноваційних підходів соціальної мобілізації на користь справедливого, сталого та відповідального розвитку системи охорони здоров'я [1].

Нова концепція стратегічного керівництва в інтересах здоров'я, запропонована ВООЗ, об'єднує і розширює колишні концепції здорової державної політики в рамках більш широких міжсекторальних дій та взаємопов'язаної відповідальності всього суспільства і загальнодержавної відповідальності за охорону здоров'я, визначає основні вектори для розвитку національних систем охорони здоров'я:

- формування стимулів і критеріїв для поліпшення показників діяльності,
- підвищення підзвітності та прозорості,
- повноцінне залучення користувачів медичних послуг в організаційну структуру та до керівництва системою охорони здоров'я.

Це дозволить об'єднати наявні ресурси з надавачами послуг, забезпечити єдину політику й досягнення національних цілей у галузі охорони здоров'я. В межах удосконалення концепції ВООЗ сьогодні спостерігається перехід від моделі стратегічного керівництва, де в центрі стоїть держава, до моделі співробітництва, за якою стратегічне керівництво є продуктом спільної діяльності широкого кола суб'єктів, що діють на рівні держави і суспільства: парламентів, міністерств, відомств, організацій, комісій, бізнесових структур, громадських об'єднань, ЗМІ, громадян. Важливим елементом є дотримання принципу урахування інтересів здоров'я у всіх стратегіях. Це потребує винесення питання про охорону здоров'я на більш високий рівень у політичному порядку денному, потребує активізації діалогу на рівні політики з питань здоров'я населення і його детермінант. Стратегічне керівництво в інтересах здоров'я розосереджене по горизонталі, що сприяє здійсненню спільних дій у загальних інтересах сектору охорони здоров'я та інших секторів економіки [6].

Отже, цілісний підхід до європейських принципів розуміння сутності здоров'я та суміжних з ним понять дозволяє більш адекватно й продуктивно розробляти стратегію і тактику здоров'язбереження людини в сучасних екологічних і соціально-економічних умовах, розвивати подальшу співпрацю з ЄС.

Список використаної літератури

1. Здоровье-2020: основы европейской политики и стратегия для XXI века. Всемирная организация здравоохранения. Европейское региональное бюро. URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/215432/
2. Міщенко К. Формування державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах системних змін: категоріальний підхід. DOI 10.46922/2709-0515-2021-1-1(17)-48-54/ 4/13
3. Смілянець В. Євроатлантична інтеграція України: становлення, розвиток і перспективи. Старожитності Лукомор'я. 2021. № 5(8). С. 147–155. DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2021.5.120> 4.17
4. Семігіна Т. Охорона здоров'я у глобальному та європейському порядку денному. *Політичний менеджмент*. 2012. № 1–2. С. 112–120.
5. Шекера О. Здоров'я суспільства. *Спеціальний випуск з військової медицини*. 2021. Т.10. № 5. DOI: <https://doi.org/10.22141/2306-2436.10.5.2021.277> 4.20

6. Шафранський В. В., Слабкий Г. О., Качала Л. О. Основи Європейської політики і стратегія для XXI століття: стратегічне керівництво в інтересах здоров'я. *Економіка і право охорони здоров'я*. 2016. № 2 (4). С.72–75. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39267/1/2016-2-eip.pdf>

Олег КРАВЦОВ

к.х.н., доц., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська Політехніка»

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

В умовах війни та поствоєнної відбудови України та розвитку цифрової економіки особливого значення набуває запровадження цифрових технологій у сферу публічного управління та формування нових державних механізмів електронного урядування, що дасть величезні можливості для управління країною. Цифрова трансформація України є важливою передумовою модернізації суспільно-політичної системи України, а також уможливило розвиток цифрової економіки й цифрового ринку.

Україна вже суттєво просунулась в реалізації проєктів цифровізації. За останні роки Україна значно посилала свої позиції у цифровому реформуванні державного апарату й підзвітності влади. Цифровізація охопила не лише простір електронного документообігу органів державної влади й накопичення сфери відкритих даних, а й сферу цифрової освіти й електронної участі громадян України. Про це свідчать позиції України, відображені у рейтингу «E-Government Survey 2020» – у 2018 р. наша держава посідала 82 місце, у 2020 р. вже 69. Це стало можливим завдяки активній та наполегливій роботі нового центрального органу виконавчої влади – Міністерства цифрової трансформації. На це відомство покладається формування й реалізація державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування й електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері розвитку цифрових навичок і цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії.

Наразі Міністерством цифрової трансформації реалізовано низку важливих проєктів – Дія, Дія.Бізнес, Дія.Цифрова освіта, Безпека дітей в Інтернеті, e-Резидентство, Dіia City, e-Декларація, Євроінтеграція, кожен з яких акумулює важливі принципи цифрового врядування – швидке і зручне надання державних онлайн-послуг, створення мобільного застосунку з цифровими документами, допомога малому і середньому бізнесу, функціонування мобільних центрів адміністративних послуг у кожному куточку України, навчання. Загалом, в Україні Міністерством цифрової трансформації започатковано 94 проєкти, які охоплюють всі найважливіші сфери: Е-Юстиція, Е-Освіта і наука, Е-Оборона, Е-Цифрова трансформація, Е-Захист довкілля та природних ресурсів, Е-Державне майно, Е-Кіберзахист, Е-статистика, Е-антимонопольний, Е-сільське господарство, Е-внутрішні справи, Е-Закордонні справи, Е-Культура та інформаційна політика, Е-Соціальна політика, Е-Фінанси, Е-Ветерани, Е-Інфраструктура, Е-Охорона здоров'я, Е-Економіка та торгівля, Е-Розвиток громад та територій, Е-Реінтеграція, Е-Енергетика [1].

Співпраця з європейськими та міжнародними фундаціями, яка досить успішно розвивається, є однією із ключових умов успіхів України в реалізації проєктів цифровізації. Ці успіхи та значне просування в напрямі євроінтеграції дозволили розпочати консультації щодо приєднання України до програми «Цифрова Європа» та сподіватися на її підписання найближчим часом. Це дозволить залучати фінансові та інші ресурси для реалізації відповідних